

Akt[TAGASI](#)[PRINDI](#)[PRINDI METAAANDMETEGA](#)[AKT VORMINDUSETA](#)

Väljaandja : Ülemnõukogu

Akti või dokumendi liik : seadus

Teksti liik : algtekst

Avaldamismärge : RT, 20.04.1992, 13, 201

(õ) 24.10.2008

EESTI VABARIIGI RIIGIKOGU VALIMISSEADUS**I peatükk
ÜLDSÄTTED****§ 1. Valimissüsteemi alused**

Eesti Vabariigi Riigikogu liikmed valitakse vabal valimisel üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel.

§ 2. Üldine valimisõigus

- (1) Õigus valida on Eesti Vabariigi kodanikel, kes valimispäevaks on saanud 18-aastaseks ja kes alaliselt elavad Eesti Vabariigi territooriumil.
- (2) Riigikogu liikmeks võib kandideerida iga valimisõiguslik Eesti Vabariigi kodanik, kes on valimispäeval vähemalt 21-aastane.
- (3) Valimisõiguslikud ei ole kodanikud, kes on kohtuotsusega tunnistanud teovõimetuks.
- (4) Valimisest ei võta osa kodanikud, kes valimise ajal kannavad kinnipidamisasutuses vabaduskaotuslikku karistust jõustunud kohtuotsuse alusel.

§ 3. Ühetaoline valimisõigus

Riigikogu valimisel on igal valijal üks hääl.

§ 4. Otsene valimisõigus

Valimistulemused selgitatakse valimisest vahetult osa võtnud isikute tahteavalduse alusel.

§ 5. Salajane hääletamine

Hääletamine on Riigikogu valimisel salajane.

II peatükk

VALIMISRINGKONNAD JA -JAOSKONNAD**§ 6. Valimisringkondade moodustamine**

(1) Riigikogu valimiseks moodustatakse 12 mitmemandaadilist valimisringkonda:

- valimisringkond nr. 1 – Lõuna-Tallinn;
- valimisringkond nr. 2 – Põhja-Tallinn;
- valimisringkond nr. 3 – Lääne-Tallinn;
- valimisringkond nr. 4 – Ida-Tallinn;
- valimisringkond nr. 5 – Harju- ja Raplamaa;
- valimisringkond nr. 6 – Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa;
- valimisringkond nr. 7 – Ida-Virumaa koos Narva, Sillamäe ja Kohtla-Järvega;
- valimisringkond nr. 8 – Järva- ja Lääne-Virumaa;
- valimisringkond nr. 9 – Jõgeva- ja Viljandimaa;
- valimisringkond nr. 10 – Tartumaa koos Tartuga;
- valimisringkond nr. 11 – Põlva-, Valga- ja Võrumaa;
- valimisringkond nr. 12 – Pärnumaa koos Pärnuga.

(2) Eesti Vabariigi kodanikud, kes elavad Eesti Vabariigi territooriumi selles osas, mis käesoleval ajal ei allu Eesti Vabariigi jurisdiktsioonile, hääletavad vastavalt valimisringkonnas nr. 7 ja nr. 11.

(3) Riigikogusse valitakse 101 liiget. Mandaadid jaotatakse valimisringkondade vahel proportsionaalselt valimisõiguslike kodanike arvuga.

(4) Mandaatide jaotamise arvestuse teeb Eesti Vabariigi Valimiskomisjon hiljemalt 70 päeva enne valimisi.

§ 7. Valimisjaoskondade moodustamine

(1) Hääletamise ja häältelugemise korraldamiseks jaotatakse maakondade ja vabariiklike linnade territoorium valimisjaoskondadeks.

(2) Valimisjaoskondi võidakse moodustada ka Eesti Vabariigi välisesindustes. Need jaoskonnad kuuluvad valimisringkonda nr. 1

§ 8. Valimisjaoskondade moodustamise kord ja normid

(1) Valimisjaoskonnad moodustatakse maavalitsuste ja vabariiklike linnade linnavalitsuste poolt. Välisesindustes moodustab valimisjaoskonnad Eesti Vabariigi Välisministeerium, teatades nende asukoha ja eeldatava valijate arvu Eesti Vabariigi Valimiskomisjonile.

(2) Valimisjaoskonnad moodustatakse valijate nimekirja alusel kahe nädala jooksul pärast valimise väljakuulutamist. Teadaanne valimisjaoskondade piiride ning jaoskonnakomisjonide ja hääletusruumide asukoha kohta avaldatakse hiljemalt 20 päeva enne valimisi.

III peatükk

VALIMISKOMISJONID**§ 9. Valimiskomisjonide süsteem**

(1) Eesti Vabariigi Riigikogu valimisi valmistavad ette ja viivad läbi järgmised valimiskomisjonid:

- 1) Eesti Vabariigi Valimiskomisjon;
- 2) maakondade ja vabariiklike linnade valimiskomisjonid ehk valimiste territoriaalkomisjonid;
- 3) valimiste jaoskonnakomisjonid.

(2) Valimiskomisjonide volituste aeg on neli aastat.

(3) Valimiskomisjonide liikmeteks saavad olla vaid valimisõiguslikud Eesti Vabariigi kodanikud.

§ 10. Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni moodustamine

(1) Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni moodustab ja teeb selle koosseisus muudatusi Riigikogu.

(2) Ettepanekud Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni isikulise koosseisu kohta esitavad maakondade ja vabariiklike linnade volikogud. Erakonnad võivad määrata komisjoni juurde oma esindajad, kes osalevad komisjoni koosolekutel sõnaõigusega.

(3) Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni organisatsioonilise ja tehnilise teenindamise tagab Riigikogu Kantselei.

(4) Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni koosseisu ei täiendata valimise väljakuulutamise ja valimistulemuste kinnitamise vahelisel ajal.

§ 11. Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni volitused

Eesti Vabariigi Valimiskomisjon:

- 1) kontrollib valimisseaduse täitmist ja tagab selle ühetaolise kohaldamise kogu Eesti Vabariigi territooriumil, andes selleks juhendeid ja korraldusi;
- 2) koostab Riigikogu erakorralise valimise ettevalmistamise ja läbiviimise kalenderplaani;
- 3) kehtestab valimisdokumentide vormid ja nende hoidmise korra, valimiskastide ja -pitsatite näidised;
- 4) jaotab mandaadid valimisringkondade vahel;
- 5) määrab vastavalt seadusele kindlaks kandidaadi esitamisel makstava kautsjoni suuruse;
- 6) registreerib valimisliidud;
- 7) registreerib vastavalt ringkondadele kõik ülesseatud kandidaadid ja nende nimekirjad ning annab sellekohast informatsiooni;
- 8) võtab vastu registreeritud kandidaadi avalduse kandideerimisest loobumise kohta ning kustutab ta kandidaatide nimekirjast;
- 9) kinnitab valimisedelite vormi ja teksti, korraldab nende trükkimise ja annab need üle territoriaalkomisjonidele;
- 10) teeb kindlaks Riigikogu valimise tulemused ning avaldab teadaandeid häältelugemise tulemuse kohta;
- 11) registreerib valitud Riigikogu liikmed ja avaldab nende nimekirja;
- 12) määrab asendusliikme Riigikogu väljalangenud liikme asemele;
- 13) teeb Riigikogule ettepanekud Riigikogu liikmete volituste lõpetamiseks või peatatud volituste taastamiseks;
- 14) kinnitab valimise eelarve ja valimiskuludeks raha eraldamise;
- 15) otsustab valimise materiaal-tehnilise kindlustamise küsimusi;
- 16) vaatab läbi avaldused ja kaebused valimiste territoriaalkomisjonide otsuste ja tegevuse kohta ning teeb nende suhtes otsused.

§ 12. Valimiste territoriaalkomisjonide moodustamine

(1) Valimiste territoriaalkomisjoni moodustab ja teeb selle koosseisus muudatusi vastava maakonna või vabariikliku linna volikogu. Komisjoni koosseisu kuulub 10 kuni 20 liiget.

(2) Ettepanekuid valimiste territoriaalkomisjoni isikkoosseisu kohta võivad teha kõik omavalitsusorganid. Erakondade territoriaalsed esindusorganid võivad määrata komisjoni juurde oma esindajad, kes osalevad komisjoni koosolekutel sõnaõigusega.

(3) Valimiste territoriaalkomisjoni tehnilise teenindamise tagab maavalitsuste või vabariiklike linnade linnavalitsuste kantselei.

(4) Valimiste territoriaalkomisjonide koosseisu ei täiendata valimise väljakuulutamise ja valimistulemuste kinnitamise vahelisel ajal.

§ 13. Valimiste territoriaalkomisjonide volitused

Valimiste territoriaalkomisjon:

- 1) kontrollib valimisseaduse täitmist ja valimise läbiviimise õigsust;
- 2) moodustab valimiste jaoskonnakomisjonid ja teeb nende koosseisus muudatusi;
- 3) teeb kindlaks valimistulemused maakonnas või vabariiklikus linnas;
- 4) täidab Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni poolt antud juhendeid ja korraldusi;
- 5) otsustab valimise materiaal-tehnilise kindlustamise küsimusi Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni poolt eraldatud summade piires;
- 6) vaatab läbi avaldused ja kaebused valimiste jaoskonnakomisjonide otsuste ja tegevuse kohta ning teeb

nende suhtes otsused.

§ 14. Valimiste jaoskonnakomisjonide moodustamine

(1) Valimiste jaoskonnakomisjonid moodustab vastav valimiste territoriaalkomisjon hiljemalt 25 päeva enne valimispäeva. Jaoskonnakomisjonid välisesindustes moodustab Eesti Vabariigi Välisministeerium. Komisjoni koosseisu kuulub 3 kuni 10 liiget.

(2) Kandidaate valimiste jaoskonnakomisjonide koosseisu seavad üles esmatasandi omavalitsuste täitevorganid.

§ 15. Valimiste jaoskonnakomisjonide volitused

Valimiste jaoskonnakomisjon:

- 1) võtab valijate nimekirjast väljavõtte oma jaoskonna kohta ja tagab soovijatele võimaluse sellega tutvuda;
- 2) teeb valijatele teatavaks jaoskonnakomisjoni asukoha ja tööaja, hääletamise aja ja koha;
- 3) võtab enne valimispäeva vastu sel päeval eemal viibivatelt valijatelt ümbrikud nende valimissedelitega;
- 4) tagab hääletusruumi ja valimiskastide ettevalmistamise;
- 5) korraldab valimispäeval hääletamist;
- 6) loeb valimisjaoskonnas antud hääled;
- 7) vaatab läbi valimise ettevalmistamise ja hääletamise korraldamisega seotud avaldused ja kaebused ning teeb nende suhtes otsused.

§ 16. Valimiskomisjonide töökorraldus

(1) Valimiskomisjoni esimees, aseesimees ja sekretär valitakse komisjoni koosolekul. Komisjon, milles on vähem kui 5 liiget, valib esimehe ja sekretäri.

(2) Valimiskomisjoni koosolekud kutsub kokku esimees või tema äraolekul aseesimees. Valimiskomisjoni esimese koosoleku kutsub kokku teda moodustanud organ. Komisjon on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt pool komisjoni koosseisust. Komisjoni otsused võetakse vastu lihthäälteenamusega. Komisjoni liikmetel, kes ei ole nõus komisjoni otsusega, on õigus lisada oma eriarvamus koosoleku protokollile.

(3) Komisjonide volituste piires vastuvõetud otsused on alamastme valimiskomisjonidele, kohalikele omavalitsustele ja riiklikele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kohustuslikud.

(4) Valimiste jaoskonnakomisjoni otsuste ja tegevuse peale võib kaevata territoriaalkomisjonile, kelle otsuste ja tegevuse peale võib kaevata Eesti Vabariigi Valimiskomisjonile. Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni otsused kandidaatide ja nende nimekirjade registreerimise ning valimistulemuste kohta on vaidlustatavad Riigikohtu kaudu.

(5) Valimiskomisjoni liikmed võidakse komisjoni otsuse alusel vabastada valimise korraldamise ajaks töö- või ametikohustuste täitmisest.

(6) Valimiskomisjonide liikmetele tasutakse valimise korraldamiseks eraldatud summadest Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni poolt kehtestatud korras.

(7) Valimiskomisjoni liikmetel pole õigust agiteerida kandidaatide, erakondade ja valimisliitude poolt või vastu.

§ 17. Muudatuste tegemine valimiskomisjonide koosseisus

(1) Valimiskomisjoni liikme võib kohustuste täitmisest vabastada selle komisjoni koosseisu moodustanud organ. Vabastamisotsuse aluseks võib olla komisjoniliikme isiklik avaldus või valimiskomisjoni põhjendatud otsus.

(2) Komisjoni uue liikme nimetamine toimub komisjoni moodustamiseks kehtestatud korras.

§ 18. Valimiskomisjonide töö avalikkus

Valimiskomisjonid informeerivad elanikke oma koosolekutest, tehtud otsustest ja korraldatavatest üritustest. Komisjonide koosolekud on avalikud.

§ 19. Valimiskomisjonide abistamine

(1) Kohalikud omavalitsused, riiklikud asutused, ettevõtted ja organisatsioonid ning nende ametiisikud on kohustatud abistama valimiskomisjone nende volituste täitmisel ning andma tööks vajalikke andmeid ja materjale.

(2) Valimiskomisjonidel on õigus pöörduda valimise korraldamise küsimustes kohalike omavalitsuste, riiklike asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide ning nende ametiisikute poole, kes on kohustatud andma valimiskomisjonile vastuse hiljemalt kolme tööpäeva jooksul.

IV peatükk

KANDIDAATIDE ÜLESSEADMINE

§ 20. Kandidaatide ülesseadmine

(1) Kandidaatide ülesseadmine on vaba. Kandidaadid seatakse üles nimekirjadena või üksikkandidaatidena vastavalt valimisringkondadele ning üleriigiliste nimekirjadena. Organisatsioon või ühendus saab esitada oma kandidaate ainult ühes nimekirjas ning kuuluda ainult ühte valimisliitu. Kandidaatide ülesseadmine algab pärast mandaatide jaotuse teatavakstegemist Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni poolt.

(2) Andmed kandidaatide kohta ja kandidaatide nimekirjad esitatakse Eesti Vabariigi Valimiskomisjonile hiljemalt 45 päeva enne valimispäeva vastavalt esitusnimekirja vormile. Üleriigilistes nimekirjades saavad olla vaid need kandidaadid, kes on üles seatud territoriaalsetes valimisringkondades sama nimetusega nimekirjades. Iga kandidaat võib olla üles seatud vaid ühes territoriaalses valimisringkonnas. Kandidaatide järjestuse nimekirjades määrab ülesseadja.

(3) Kandidaatide kohta peab ülesseadmisel esitama järgmised andmed: ees- ja perekonnanimi isikutunnistuse järgi, sünniaeg ja elukoht, samuti kandidaadi allkirjaga tõendatud nõusolek kandideerida antud valimisringkonnas ja kinnitus, et kandidaat on Eesti Vabariigi kodanik ja valdab piisavalt eesti keelt, et osaleda Riigikogu töös.

(4) Iga nimekiri kannab nimetust. Kui nimekirja nimetus langeb kokku registreeritud erakonna nimega, siis peab see olema kinnitatud erakonna kahe volitatud esindaja allkirjaga. Valimisliidu nimekiri peab olema kinnitatud kõigi selles osalevate erakondade volitatud esindajate allkirjadega. Keelatud on kasutada nimekirja nimetust, mis on äravahetamiseni sarnane registreeritud erakonna või valimisliidu nimega.

(5) Kandidaatide või nimekirja esitaja kannab Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni arvele kautsjonina summa, mille suurus on pool Riigikogu liikme kuupalgast iga ülesseatud kandidaadi kohta. Kautsjon makstakse tagasi, kui kandidaat osutub valituks või saab valimisringkonnas hääli vähemalt poole lihtkvoodi ulatuses või üleriigiline nimekiri osaleb kompensatsioonimandaatide jaotamises. Tagastamata kautsjoni kannab Eesti Vabariigi Valimiskomisjon riigi tuludesse.

§ 21. Kandidaatide registreerimine

(1) Eesti Vabariigi Valimiskomisjon registreerib hiljemalt 40 päeva enne valimispäeva kõik nõuetekohaselt esitatud kandidaadid ja nende nimekirjad.

(2) Kandidaatide ja nimekirjade registreerimine toimub vastavalt nende esitamise järjekorrale. Registreerimisel antakse igale kandidaadile registreerimisnumber. Registreerimisnumbrid algavad 101-st.

(3) Vigade avastamisel mõne kandidaadi või nimekirja puhul teeb Eesti Vabariigi Valimiskomisjon esitajale ettepaneku kõrvaldada vead kolme tööpäeva jooksul.

(4) Kui vigade kõrvaldamine ei ole võimalik, siis jäetakse nimekiri tervikuna registreerimata. Kui vead puudutavad ainult üht või mõnda ülesseatud kandidaati, siis kustutab Eesti Vabariigi Valimiskomisjon nende nimed nimekirjast.

(5) Pärast nimekirjade registreerimist ei ole lubatud teha muudatusi esitatud nimekirjades, välja arvatud kandidaadi loobumine kandideerimisest isikliku avalduse alusel 10 päeva jooksul pärast registreerimist või kandidaadi surma korral.

(6) Igale registreeritud kandidaadile annab Eesti Vabariigi Valimiskomisjon sellekohase tõendi, millele on märgitud kandidaadi nimi, registreerimisnumber ja valimisringkonna number.

(7) Kandidaadiks ülesseatud isik, kes kuulub mõnda valimiskomisjoni, loetakse vabastatuks komisjoniliikme kohustustest tema kandidaadiks registreerimise hetkest.

§ 22. Valimisedel

(1) Valimisedelid trükitakse eesti keeles.

(2) Valimisedelile kantakse kõik antud valimisringkonnas üles seatud nimekirjad koos nimekirja nimetuse ja kõigi nimekirjas olevate kandidaatide registreerimisnumbri ning ees- ja perekonnanimega. Nimekirjad järjestatakse valimisedelil vastavalt nende esitamise järjekorrale lõplikul kujul. Nimekirjade järel kantakse valimisedelile kõik selles ringkonnas üksikisikutena ülesseatud kandidaadid. Valimisliitude nimekirjade puhul kantakse valimisedelile lisaks valimisliidu nimele ka kõigi selles osalevate erakondade täielikud nimed.

(3) Valimisedelile kantakse tekst: «Hääletan kandidaadi nr. poolt», kuhu valija kirjutab eelistatud kandidaadi registreerimisnumbri.

(4) Valimisedelid antakse valimiste jaoskonnakomisjonidele üle hiljemalt 16 päeva enne valimispäeva.

V peatükk

KANDIDAATIDE TEGEVUSE PÕHITAGATISED

§ 23. Kandidaadi õigused

(1) Registreeritud kandidaat võib kokkuleppel tööandjaga katkestada oma töökohustuste täitmise kuni valimiseni. Selle aja jooksul säilitatakse talle töökoht.

(2) Registreeritud kandidaatidele ei tohi teha takistusi valimiselsetel koosolekutel esinemiseks.

§ 24. Valimisega seotud kulud

(1) Valimise korraldamise kulud kaetakse riigieelarvest. Kandidaatide, erakondade ja valimisliitude valimisagitatsiooni riigieelarvest ja kohalike omavalitsuste eelarvetest ei finantseerita.

(2) Riiklikud asutused ja kohalikud omavalitsused annavad valimise korraldamiseks vajalikud ruumid ja sisseseade valimiskomisjonide käsutusse tasuta.

VI peatükk

HÄÄLETAMINE JA VALIMISTULEMUSTE KINDLAKSTEGEMINE

§ 25. Hääletamise aeg ja koht

(1) Valimispäeval algab hääletamine kell 9 hommikul ja lõpeb kell 8 õhtul.

(2) Hääletamine toimub valimiste jaoskonnakomisjoni poolt selleks määratud ruumis.

(3) Valimisjaoskonnas võib valimise kuulutada lõppenuks mis tahes ajal, kui on hääletanud kõik nimekirja kantud valijad. Häätelugemist ei või alustada varem kui kell 8 õhtul.

(4) Valija, kes ajutiselt lahkub oma elukohast ja viibib valimispäeval eemal, võib 15 päeva jooksul enne valimisi jätta täidetud valimisedeli suletud ümbrikus valimiste jaoskonnakomisjonile. Ümbrik avatakse valimispäeval häätelugemisel ja ümbrikus olev valimisedel pannakse teiste hääletamisest osa võtnud sedelite hulka. Valija annab valimisedeli ja ümbriku saamise kohta valijate nimekirja allkirja.

§ 26. Hääletamine

(1) Valija saab hääletada ainult oma elukohajärgses valimisjaoskonnas. Välismaal viibiv valija saab hääletada Eesti Vabariigi välisesinduses avatud valimisjaoskonnas.

(2) Igas valimisjaoskonnas peavad olema salajase hääletamise kabiinid ja valimiskastid.

- (3) Igas valimisjaoskonnas peab olema valijale kättesaadav informatsioon üleriigiliste valimisnimekirjade kohta.
- (4) Hääletusruumis tagab korra valimiste jaoskonnakomisjon, kelle volituste piires antud korraldused on kohustuslikud kõigile hääletusruumis viibivatele isikutele.
- (5) Enne hääletamise algust kontrollib valimiste jaoskonnakomisjoni esimees komisjoni liikmete juuresolekul valimiskaste ja pitseerib need.
- (6) Valimiste jaoskonnakomisjon annab valijale valijate nimekirja alusel isikut tõendava dokumendi esitamisel välja valimissedeli. Valimissedeli saamise kohta annab valija nimekirja allkirja.
- (7) Hääletamisel kirjutab valija valimissedelile selleks ettenähtud kohta ühe kandidaadi registreerimisnumbri ja laseb täidetud valimissedeli valimiskasti.
- (8) Iga valija hääletab isiklikult. Valijal, kellel pole võimalik valimissedelit iseseisvalt täita, on õigus kutsuda kabiini oma äranägemisel teine isik.
- (9) Kui valija kogemata rikkus valimissedeli, siis on tal sedeli tagastamisel jaoskonnakomisjonile õigus saada uus valimissedel.
- (10) Valijate taotlusel, kes tervisliku seisundi tõttu või mõnel muul mõjuval põhjusel ei saa tulla hääletusruumi, teeb valimiste jaoskonnakomisjon vähemalt kahele komisjoni liikmele koos ülesandeks korraldada hääletamine valijate viibimise paigas. Nende valijate kohta koostatakse nimekiri, kuhu valija annab oma allkirja.

§ 27. Häältelugemine valimisjaoskonnas

- (1) Enne valimiskastide avamist peab valimiste jaoskonnakomisjon üle lugema ja kustutama kõik valijatele välja andmata jäänud valimissedelid. Pärast seda tehakse kindlaks rikutud sedelite arv, väljaspool hääletusruumi valimiskasti lastud valimissedelite arv ja loetakse üle enne valimispäeva jaoskonnakomisjonile jäetud ümbrikud valimissedelitega.
- (2) Valimiste jaoskonnakomisjon avab valimiskastid pärast hääletamiseks määratud aja möödumist.
- (3) Valimiste jaoskonnakomisjon teeb valijate nimekirja alusel kindlaks valijate üldarvu valimisjaoskonnas, samuti valimissedeli saanud valijate arvu. Valimiskastides olevate sedelite alusel teeb valimiste jaoskonnakomisjon kindlaks hääletamisest osavõtnud valijate arvu.
- (4) Valimiste jaoskonnakomisjon loeb hääli iga kandidaadi ja iga nimekirja kohta eraldi.
- (5) Kehtetuks tunnistatakse valimissedelid, millele pole kirjutatud ühegi kandidaadi registreerimisnumbrit või on neid kirjutatud rohkem kui üks või mis pole Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni poolt kehtestatud vormi kohased. Kahtluse korral otsustab valimissedeli kehtivuse valimiste jaoskonnakomisjon hääletamise teel.
- (6) Häältelugemise tulemused kantakse valimiste jaoskonnakomisjoni koosoleku protokollile. Protokollile kirjutavad alla komisjoni esimees ja sekretär ning see saadetakse kohe koos valimissedelite ja valijate nimekirjadega vastavale valimiste territoriaalkomisjonile. Protokollile lisatakse komisjoni liikmete eriarvamused, komisjonile tulnud avaldused ja kaebused hääletamise käigus või häältelugemisel esinenud valimisseaduse rikkumise kohta ning akt valimiskastil oleva pitseri seisukorra kohta.
- (7) Häältelugemine on avalik.

§ 28. Valimistulemuste kindlakstegemine valimisringkondades

- (1) Valimiste jaoskonnakomisjonidelt laekunud protokollide alusel teeb valimiste territoriaalkomisjon kindlaks valijate üldarvu, valimisest osavõtnud valijate arvu, igale kandidaadile ja igale nimekirjale antud häälte arvu. Saadud tulemust kontrollitakse valimissedelite ülelugemise teel.
- (2) Kõigilt territoriaalkomisjonidelt laekunud andmete alusel teeb Eesti Vabariigi Valimiskomisjon kindlaks valijate üldarvu, valimisest osavõtnud valijate arvu ja kehtivate häälte koguarvu ning vastavalt valimisringkondadele igale kandidaadile ja igale nimekirjale antud häälte arvu valimisel.

- (3) Kui mingis valimisjaoskonnas rikuti valimisseadust, võib Eesti Vabariigi Valimiskomisjon tunnistada valimise selles valimisjaoskonnas ja kõik seal antud hääled kehtetuks.
- (4) Iga valimisringkonna kohta arvutatakse lihtkvoot, mis saadakse valimisringkonnas antud kehtivate häälte arvu jagamisel mandaatide arvuga.
- (5) Valituks osutub kandidaat, kellele antud häälte arv ületab lihtkvoodi või on sellega võrdne.
- (6) Nimekirjades, mis osalevad üleriigiliselt kompensatsioonimandaatide jaotamises, reastatakse kandidaadid vastavalt saadud häälte arvule. Ühes nimekirjas kandideerinud kandidaatidele antud hääled liidetakse. Nimekiri saab nii mitu mandaati, kui mitu korda ületab valimisringkonnas saadud häälte arv lihtkvoodi. Valituks osutuvad nimekirjas eespool olevad kandidaadid.
- (7) Valimistulemused maakondades ja vabariiklikes linnades kantakse jaoskondade kaupa vastava valimiste territoriaalkomisjoni protokollile. Lõplikud valimistulemused kantakse Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni protokollile. Protokollidele kirjutavad alla vastava valimiskomisjoni esimees ja sekretär. Protokollidele lisatakse komisjoni liikmete eriarvamused, komisjonile tulnud avaldused ja kaebused hääletamise käigus, häälte lugemisel või valimistulemuste kindlakstegemisel esinenud valimisseaduse rikkumiste kohta.
- (8) Valimistulemuste kindlakstegemine on avalik.

§ 29. Kompensatsioonimandaatide jaotamine

- (1) Valimisringkondades lihtkvoodi alusel jaotamata jäänud mandaadid jaotatakse kompensatsioonimandaatidena nende erakondade ja valimisliitude üleriigiliste nimekirjade vahel, mille kandidaadid kogusid üleriigiliselt vähemalt 5% häältest või milles kandideerinud isikutest vähemalt 3 osutusid valituks lihtkvoodi alusel, aga mitte vähem kui kahe nimekirja vahel.
- (2) Kompensatsioonimandaatide jaotamisel kasutatakse modifitseeritud d'Hondti jagajate meetodit jagajate jadaga $1, 2^{0,9}, 3^{0,9}, 4^{0,9}$ jne. Seejuures jäetakse iga nimekirja võrdlusarvude arvutamisel vahele nii mitu jada esimest elementi, kui mitu mandaati jaotati samale nimekirjale territoriaalsetes valimisringkondades lihtkvoodi alusel.
- (3) Igas üleriigilises nimekirjas saavad kompensatsioonimandaadi kandidaadid, kes on esitatud nimekirjas eespool. Nimekirjas jäetakse mandaatide jaotamisel vahele nende kandidaatide nimed, kes osutusid valituks lihtkvoodi alusel territoriaalses valimisringkonnas.
- (4) Ükski nimekiri ei või saada rohkem mandaate, kui on nimekirjas kandidaate.

VII peatükk

RIIGIKOGU LIIKME ASENDAMINE

§ 30. Riigikogu liikme volituste peatumine ja ennetähtaegne lõppemine

- (1) Riigikogu liikme volitused peatuvad tema nimetamisel vabariigi valitsuse liikmeks ja taastuvad tema vabastamisel valitsuse liikme kohustest.
- (2) Riigikogu liikme volitused lõpevad enne tähtaega:
- 1) tema astumisega mõnda teise riigiametisse;
 - 2) teda süüdi mõistva kohtuotsuse jõustumisel;
 - 3) kui ta astub seaduses ettenähtud korras tagasi;
 - 4) kui Riigikohus on otsustanud, et ta on kehtvalt võimetu oma ülesandeid täitma;
 - 5) tema surma korral.
- (3) Riigikogu liikme volituste peatamisel või ennetähtaegsel lõppemisel astub tema asemele asendusliige. Asendusliikmel on kõik Riigikogu liikme õigused ja kohustused.
- (4) Riigikogu liikme volituste taastumisel lõpevad asendusliikme volitused.

§ 31. Asendusliikme määramine

- (1) Asendusliikmeks määratakse esimene valimata jäänud kandidaat sama üleriigilise nimekirja kandidaatide hulgast valimisel, milles kandideeris asendatav Riigikogu liige.
- (2) Kui esimene valimata jäänud kandidaat ei saa mingil põhjusel Riigikogusse tööle tulla, siis määratakse asendusliige järgmiste sama nimekirja valimata jäänud kandidaatide hulgast vastavalt nende järjekorrale üleriigilises nimekirjas.
- (3) Kui asendatav Riigikogu liige kandideeris väljaspool nimekirju või samas nimekirjas rohkem kandidaate polnud, siis jaotatakse üleriigiliste nimekirjade vahel üks lisamandaat.
- (4) Asendusliikme määrab Eesti Vabariigi Valimiskomisjon.

VIII peatükk
LÕPPSÄTTED

§ 32. Riigikogu liikmete registreerimine

Eesti Vabariigi Valimiskomisjon registreerib valitud Riigikogu liikmed ning avaldab Riigi Teatajas teadaande Riigikogu valimise lõplike tulemuste kohta koos valitud isikute täieliku nimekirjaga hiljemalt 10. päeval pärast valimist.

§ 33. Vastutus valimisseaduse rikkumise eest

Valimisseaduse sätete rikkumine on karistatav haldus- või kriminaalkorras.

**Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees
A. RÜÜTEL**

Tallinn, 6. aprillil 1992.

Õiend

Lisatud avaldamisandmed.

[+ TAGASI](#) [+ PRINDI](#)